

Wirth Lajos

ÉSZAK ÉS DÉL ÉRDEMES MŰVÉSZE

Online interjú Amaga Gotti oszét operaénekesssel

Koncert után

A XIX. Jász Világtalálkozó rendezvénysorozatának egyik legjelentősebb kulturális eseménye az a kiállítás volt, amely kilenc oszét képzőművész alkotásait mutatta be tíz napon át a jászberényi Városi Könyvtár tetőtéri galériájában. A jászberényi kiállítás volt *Az oszét kultúra napjai Európában 2013* című projekt záróakkordja. A programsorozat a hollandiai Hulstban kezdődött, majd Brüsszelben folytatódott, mindkét helyszínen egy-egy kiállítással egybekötve. A két kiállítás anyagát egyesítették, és ezt követően Budapesten, az orosz tudomány és kultúra házában volt látható. Végül a kollekciót a jászok fővárosában láthatta a közönség.

Oszét képzőművészek nem először jártak Magyarországon, az elmúlt évben, szeptember 11-én, Hende Csaba honvédelmi miniszter és Szergej Takojev Észak-Oszétia – Alánia Köztársaság miniszterelnöke nyitotta meg a budapesti Forrás Galériában az „Alán párhuzamok” című kiállítást, amelynek megnyitójáról a következő amatőr videofelvétel készült: http://vk.com/video61279836_163274600?og=1. A felvétel megosztója a nemzetközi híró oszét operaénekes, Amaga Gotti volt, aki díszvendégként immár másodszor járt Magyarországon, és hangjával a jászberényi közönséget is elvarázsolta.

A szűkszavú meghívók a kiállító festőkről is csak elég kevés információval szolgáltak, a művésznőről viszont lényegében semmivel, olyannyira, hogy az idei meghívón még a neve is hibásan, Amandaként jelent meg. Ezért is döntöttünk úgy, hogy bemutatjuk az alán művésznőt a Jászsági Évkönyv olvasóinak. Bár a hivatalos honlapjáról, és számos oszét és orosz weboldaltól (<http://www.amagagotti.ru/>, <http://region15.ru/articles/3699/>) igen bőséges anyagot sikerült összegyűjteni, jobbnak gondoltam, ha megpróbálok egyfajta „csetelős” interjút készíteni vele. Mint kiderült, az ötlet jónak bizonyult, mert manapság a Facebook, a Skype és egyéb közösségi portálok világában sokkal kisebb nyelvismerettel lehet kommunikálni, hiszen ha csetelés közben szükség van a szótárra, ott van kéznél. Így született meg az alábbi interjú, a Facebook segítségével.

- Kedves Amaga! Nálunk Jászberényben 1993. óta jelenik meg a Jászsági Évkönyv, amelyben évről évre, kisebb, nagyobb terjedelemben foglalkozunk Oszétiával és az oszét kultúrával is. Az Ön fellépése az idei Jász Világtalálkozón óriási sikert aratott, ezért gondoltuk Pethő Lászlóval közösen megkérdezzük Önt a koncert után. Milyen élmény volt Magyarországon lenni, és milyen érzéseket keltett bennünk a koncert látogatása? Milyen emlékei vannak a koncert előkészítéséről, a koncert előadásáról, a koncert utáni élményekről? Milyen érzéseket keltett bennünk a koncert látogatása? Milyen emlékei vannak a koncert előkészítéséről, a koncert előadásáról, a koncert utáni élményekről?

- Kedves Amaga! Nálunk Jászberényben 1993. óta jelenik meg a Jászsági Évkönyv, amelyben évről évre, kisebb, nagyobb terjedelemben foglalkozunk Oszétiával és az oszét kultúrával is. Az Ön fellépése az idei Jász Világtalálkozón óriási sikert aratott, ezért gondoltuk Pethő Lászlóval közösen megkérdezzük Önt a koncert után. Milyen élmény volt Magyarországon lenni, és milyen érzéseket keltett bennünk a koncert látogatása? Milyen emlékei vannak a koncert előkészítéséről, a koncert előadásáról, a koncert utáni élményekről? Milyen érzéseket keltett bennünk a koncert látogatása? Milyen emlékei vannak a koncert előkészítéséről, a koncert előadásáról, a koncert utáni élményekről?

lóval, hogy bemutatjuk a jászoknak és a Jászságnak, hogy ki is Amaga Gotti? Ha volna ideje, legyen szíves írja meg nekem, hogy mi az, amit feltétlenül el szeretne mondani a jászoknak!

- Bonhorz! Jász testvéreim számára mindig van időm, nagy öröm és személyes megbecsülés a számomra, hogy így összejött egy Facebook-barátság. A legfontosabb, amit szeretnék megüzenni az, hogy nagyon szívesen adnék egy szólókoncertet helyi muzsikusokkal, hogy egész Európa láthassa a plakátokon az oszét és jász neveinket. Azt akarnám, hogy „Egyesült Alániának” nevezzenek bennünket!!! Hiszen összeköt bennünket a közös múltunk és a kultúránk. Azon túl tudniuk kell, hogy olyan sikerben, ünneplésben sem Oroszországban, sem szülőhazámban nem volt még részem, mint Budapesten és a jászok földjén. Ha kívánja, emailben küldök további információkat, írja meg a kérdéseit, és én megválaszolom őket! Addig is elküldöm néhány korábbi interjúm elérhetőségét:

<http://us.sevos.ru/2013/13-05/13-05-22/05-gost.htm>, <http://cominf.org/node/1166498791>, <http://www.ekhokavkaza.mobi/a/25031279/full.html>.

- Hadd kezdjem akkor a dolgok közepén! Az Amaga Gotti köztudottan művésznév. Mi ennek az eredete, miért pont ezt választotta?

- Az Amaga név a IV. században bukkant fel, igazi oszét név, a szarmata királynőt hívták így. És ez a név engem mobilizál, valamilyen belső erőt ad a színpadon is, az életben is. Egyesíti bennem a nemzeti elemeket, a harcosság szimbóluma, a sajátos segítőm. A Gotti oszétül Gotojtyinak hangzik, és rövidítve Gottyi, ahogy oroszosan is ejtik.

Saját, hivatalos internet oldaláról tárgyszerűen megismerhetők a személyi adatai, és pályájának fontosabb állomásai, de az olvasóinkat bizonyára érdekelné, hogy milyen volt az útja a színpadig?

- Dél-Oszétiában, Chinvalban születtem, 1979. március 27-én, hivatalos polgári nevem Iri-na Tuzarovna Gotojeva. Szülővárosom ma a Dél-Oszét Köztársaság fővárosa, nem hivatalosan Csrebának is nevezzük. Akik latin betűs alakban találkozhatnak velem, azoknak gyakran okoz gondot, hogy hogyan is ejtsék. Nos, a c-t és a h-t is ejteni kell. Lexikonokban gyakran írják Chinvalinak, ami a grúz névalaknak felel meg. 2004-ben iratkoztam be a vlagyikavkazi művészeti főiskolára, ahol Nelli Hesztanova volt a tanárom. 2010-ben kiváló eredménnyel végeztem a moszkvai állami szláv akadémián, szólóének tagozaton, ahol Lidia Davidovának, Oroszország nemzeti művészenek tanítványa voltam.

- Gyermekkorától készült az énekesi pályára?

- Mindig nagyon energikus gyerek voltam. Értelmiségi családban nőttem fel, ahol mindig szólt a klasszikus zene. Megismertem a metrumokat, a hazaiakat és a külföldieket is, és csodáltam Doloresz Bilaonova és Jurij Bacazov tehetségét. Gyerekkoromat a déloszét drámai színház falai közt töltöttem, nagynéném, Jelizaveta Valijeva, az ismert újságíró, akkor ott dolgozott. Otthon felfigyeltek az éneklés iránti szeretetemre, ám akkor nem volt lehetőség rá, hogy ezzel hivatásszerűen foglalkozzam. De a művészet templomának atmoszférája egyre inkább magával ragadta a lelkemet, és mind jobban megértettem, hogy művész akarok lenni.

- És mikor érezte Ön azt, hogy ez sikerült?

- Az elmúlt év márciusában, Milánóban, az opera művészetének világszerte ismert központjában. Itt, a fiatal énekesek nemzetközi versenyén úgy sikerült első díjat nyernem, hogy a háromszáz résztvevő közül egyedülként érdemeltem ki a kittüntető Bella Voce díjat, és kiemelték, hogy egyedi drámai szoprán hangom és különleges hangszínem van.

- Hangjának egyediségét valóban valamennyi méltató kritika kiemeli, hangsúlyozva, hogy napjainkban ritka, drámai szoprán hanggal és egyedülálló hangszínnel rendelkezik. Olyan

Amaga Gotti

nagy énekesekhez hasonlítják, mint Birgit Nilsson és Gena Dimitrova. Önnek ki a példaképe?

- Gena Dimitrova, ő utolérhetetlen énekes, fantasztikusan énekelt.

- Az előbb említette, hogy a milánói verseny mérőföldkő volt az Ön pályafutásában. Elmondana erről néhány részletet?

- Az olaszországi versenyen való elindulásom teljesen véletlen volt. Elküldtem a You Tube-ra is feltöltött videofelvételeimet a verseny szervezőinek, és ők meghívtak a selejtezőre. Nemsokára Milánóban voltam, ahol nagyon sokat segítettek a földijeink, hogy megértessem magam az olaszokkal, mivel nagyon rosszul beszéltem a nyelvet. A nemzetközi verseny díjazottjaként a Bella Voce díjat is nekem ítéltek, amelyet Luciano Serra adott át. Elviekben számomra a versenyek nem jelentik álmaim határát, ilyen módon csak ellenőrizni akarom magam, hogy mega-mesterek mondják meg, hogy mik a pozitívumaim, mik a negatívumaim, és, hogy egyáltalán kell-e énekelnem?

- Azt hiszem, hogy a közönség számára ez utóbbi nem lehet kérdés. De hadd kérdezzem meg, hogy tágabb családjában csak Önnek van ilyen hangja?

Nem, ez nálam szintén genetika. Édesanyám „A kultúra érdemes dolgozója” cím birtokosa, anyai ágon nálunk egy sor zenész, énekes található, bár a klasszikus zenét csak én művelem.

- Kiknek a szerzeményeit énekli a leggyakrabban? Van-e kedvenc zeneszerzője, operája, szerepe?

- Magyarországon Puccinit énekeltem, a Manon Lescaut-t, amit nagyon szeretek, de ugyanígy szeretem a Turandotot és a Toscat is. Szívesen énekelek Wagnert, például Erzsébet szerepét a Tannhäuserből, de szeretem Verdit, Mascagnit, Alban Berget, Brahmsot, Bizet-t.

Csajkovszkijtől A pikk dámából Lizát, és A varázslónőből Kumát énekeltem már. Valamiért Oroszországban azt mondják, hogy a hangszínem miatt „Wagner énekesse” kellene lennem, ami engem nagyon meglep, bár igaz, hogy nagyon szeretem a német műveket énekelni!

- *A milánói énekversenyen kívül tavaly más versenyen is részt vett, igaz, hogy ott más szerepkörben. Mondana erről is valamit?*

- Szívesen. A törökországi Alanya, mint turisztikai célpont a nyugat-európaiak előtt is kedvelt, és gondolom, Magyarországon is sokan ismerik. A város élénk kulturális életéről, fesztiváljairól is ismert, és itt került sor idén „A szeretet zenéje” címmel egy nemzetközi énekversenyre, amellyel kapcsolatban az a megtiszteltetés ért, hogy én lehettem a zsűri elnöke. Ez a rendezvény kiváló lehetőséget biztosított számos hivatásos énekesnek, hogy széles publikum előtt, nagy koncertteremben számot adjon a tehetségéről. Két nap leforgása alatt 50 különböző versenyző lépett fel a világ különböző országaiból a szólóénekek, duett és kórus kategóriákban. A zsűri előtt nagyon nehéz és felelősségteljes feladat állt, a sok jóból ki kellett választani a legjobbakat. A versenyt a következő évben is megrendezik, és akkor is én leszek a zsűri elnöke. Ugyanakkor felkértek arra is, hogy vegyek részt az „Olimpia” című nemzetközi gyermek énekverseny zsűrijében. Jelenleg arról tárgyalok a verseny szervezőivel, hogy fiatal oszét tehetségek is részt vehessenek a versenyen.

- *Egy művész számára az igazi sikert és elismerést a közönség, és bizonyos mértékig a kritikusok véleménye szolgáltatja. Időnként azonban hivatalos elismerésben is részesülhet. Úgy tudom, hogy a közelmúltban önnel is ez történt.*

- Valóban. Először Észak-Oszétia – Alánia, majd pár hónappal ezelőtt szűkebb szülőhazám, Dél-Oszétia Köztársaság tüntetett ki az „Érdemes művész” elismerő címmel. De ha már szóba kerültek a hivatalos elismerések és oklevelek, hadd említsem meg, hogy számomra legalább ekkora jelentősége van annak, hogy szeptember 5-én személyesen Leonyid Tyibilov elnöktől vehettem át a dél-oszét személyi igazolványomat. Ez érzelmileg nagyon sokat jelent nekem, még akkor is, ha a világban orosz útlevétellel utazom.

- *Ilyenkor, ha különböző országokba érkezik, nem találkozik olykor előítéletekkel amiatt, hogy egy kaukázusi országból jött, hogy Ön oszét?*

- Nem, ellenkezőleg. Bár mindig elmondom, hogy amennyire lehet, minél szélesebb körben propagálnunk kell a saját kultúránkat, hogy az oszétékre ne csak úgy tekintsenek, mint egy harcos népre, hanem olyanra, amely egyben a magas kultúra hordozója. Mennyi kiváló művészt, zenészt adtunk a világnak! Nálunk Oszétiában létezik egy nagyon erős karmesteri iskola. A köztársaságban kiváló vokalistákat és balett művészeket képeznek, a tehetséges emberek aránya a lakosság létszámához viszonyítva magas. Csak meg kell teremteni a feltételeket, hogy a fiataloknak legyen kedve továbbhaladni, fejlődni. Igaz, ez bonyolult dolog. És önmagában Oszétia nem virágozhat. Sajnos, Európában Grúziáról sokkal többet tudnak. Amikor a közelmúltban megérkeztem Törökországba, ahol zsűri elnökként vettem részt az énekversenyen, olyan volt, mintha hazaérkeztem volna. Azután, amikor találkoztam a város polgármesterével, és megmutattam neki a térképen, hogy hol van a mi Alániánk, nagyon rossz szul esett, hogy megvonva a vállát azt mondta, nem is hallott Oszétiáról, az iskolában csak azt tanulták, hogy hol van Grúzia. Minél több rendezvényre lenne szükség, és nem csak úgy, hogy mi fogadunk külföldi vendégeket, hanem úgy is, hogy mi megyünk külföldre, bemutatni a nemzeti művészetünket. Itt van például a *szimd!* A világ egyik legszebb, és technikailag legnehezebb tánca. És valami miatt más köztársaságok táncosai külföldi fellépéseik alkalmával előszeretettel mutatják be, mint saját nemzeti táncukat.

- *Oszétiában évente méltó külsőségek között megünneplik az oszét nyelv és irodalom napját. Az Ön számára mit jelent a nemzeti nyelv?*

- Gyorsan le kell szögezzem, hogy nekem nagyon nem tetszik, hogy a nemzetet felosztják dialektusok és akcentusok szerint. Az oszét nyelv, miként a nemzet is egy, a nyelvjárások és tájszólások csak színesítik és gazdagítják azt. Rosszul esik, hogy az utcán járva nem hallok oszét beszédet. Nem elég nagy előadásokat létrehozni oszét nyelven, arra is szükség van, hogy minél több néző megértse azokat. Hogy az iskolai nyelvfejlesztő programok ne egy alkalomra szóljanak. Én magam, sajnos nem beszélem az irodalmi oszét nyelvet, ezért, ha majd gyerekeim lesznek, kis koruktól kezdve olyan babysittereket kell fogadnom melléjük, akik jól ismerik az oszét nyelvet és irodalmat. El szeretném élni, hogy már kis koruktól kezdve az orosz, és esetleg valamilyen idegen nyelv mellett jól megtanulják az oszét nyelvet is. Már egészen kis kortól kezdve meg kell szerettetni a gyerekeinkkel az oszét nyelvet és kultúrát. Ha a nyelv élő, akkor az nem annyira a könyvek megjelenésében, mint a színes, szép élő beszédben nyilvánul meg. Sajnos, különösen Dél-Oszétiában, ahol a helyzet sokkal összetettebb volt, a nyelv szintén „leromlott”.

Déloszét táj

- *Ha a szavaiból, és a beszélgetésünk korábbi szakaszából jól veszem ki, Ön művészként a világot járva magára vállalta az oszét kultúra utazó nagykövetének szerepét.*

- Igen, lényegében ezt csinálom. Európában utazva mindig felveszem a programba oszét szerzők műveit. És a válogatásban nem „déloszét”, hanem „oszét”, énekes vagyok, mert szeretném a köztársaságot egyesíteni. Az én hazám Oszétia, függetlenül attól, hogy a hegyek melyik oldalán születtem.

- *Végezetül engedjen meg egy kérdést! Augusztus 26-án nagyszabású ünnepi rendezvény-sorozat volt Chinvalban, ahol Ön is koncertet adott. Mit jelent Önnek 2013. augusztus 26-a?*

- Amikor 2008. augusztusában Dmitrij Medvegyev, Oroszország elnöke kihirdette Dél-Oszétia függetlenségét, szabadságot és belső megtisztulást éreztem. Gondolom, így volt ezzel az oszét-tek többsége. Nem akarunk visszaemlékezni erre a háborúra...Ezekkel az ünnepi rendezvényekkel, ezzel a koncerttel meg akarjuk mutatni Európának, a világnak, hogy mi nem egy agresszív nép vagyunk, hanem egy kulturált, jó szándékú, békés nép. Emlékszem arra az időre, amikor itt tankok, aknák, bombák voltak, és most a világ klasszikus remekművei hangzanak világszerte ismert oszét nevű előadókkal, a honfitársainkkal, akik ma ragyogóvá teszik a Földön Dél-Oszétiát. Ünnepelni akarom a népemet, hangsúlyozom, a nemzeti ünnepen. Békét és boldogságot!

- *Nagyon köszönöm az interjút.*